

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE I MIEŚCIE CZERWIONKA-LESZCZYN NA LATA 2006-2015

WSTĘP

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowując i realizując tę strategię należy wziąć pod uwagę, że problemy społeczne nie powstają w próżni, są ściśle związane ze sferą ekonomiczną, edukacyjną, zdrowotną, mieszkalnictwem naszego regionu. Z drugiej strony należy wziąć pod uwagę, że nawet najlepsza sytuacja ekonomiczna nie chroni przed problemami społecznymi, jedynie może spowodować zmiany w natężeniu występowania poszczególnych problemów. Opracowując tę strategię wzięto również pod uwagę inne opracowane i przyjęte do realizacji w naszej gminie strategie czy programy, a zwłaszcza:

- 1) Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Czerwionka-Leszczyny do 2010 roku,
- 2) Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Rybnickiego,
- 3) Plan Rozwoju Lokalnego,

a także zadania gminy wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

Uwzględniono również Diagnozę Problemów Alkoholowych i Innych Zagrożeń Społecznych dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny opracowaną na zlecenie Urzędu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny w 2004 r.

DIAGNOZA SYTUACJI

Gmina Czerwionka-Leszczyny obejmuje tereny o charakterze wiejskim, jak i miejskim, stąd problemy społeczne, jakie występują na jej obszarze są bardzo różnorodne, tzn. występują obok siebie problemy typowe dla obszarów wiejskich (rodziny popegerowskie) jak i miejskich (skupiska rodzin z dysfunkcjami na niewielkich obszarowo terenach o ścisłej zabudowie). Z danych będących w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że problemy, jakie występują w gminie Czerwionka-Leszczyny, to: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, w tym również z powodu starości, alkoholizm i coraz częściej narkomania, kryzys rodziny oraz przemoc w rodzinie, a także bezdomność. Należy zaznaczyć, że problemy te na ogół nie występują w izolacji od siebie, ale są ze sobą sprzężone, działają na zasadzie naczyń połączonych, np. ubóstwo z bezrobociem czy nawet z alkoholizmem.

UBÓSTWO

Zauważalnym jest fakt, że mieszkańcy naszej gminy ubożeją, co znajduje odzwierciedlenie w ilości rodzin korzystających z różnych form pomocy materialnej. Tendencje rysujące się na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1

Lp	wyszczególnienie	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005
1.	Ilość rodzin korzystających z pomocy	1040	1153	1603	1508	1243	1128
2.	Ilość osób w rodzinach	3446	3788	5549	4780	3668	3142
3.	Liczba mieszkańców		41723	41441	41322	41354	41222
4.	% mieszkańców korzystających z pomocy		9,08	13,39	11,57	8,87	7,63

Tabela ta przedstawia ilość rodzin korzystających z różnych form pomocy materialnej w poszczególnych latach w porównaniu do ogółu mieszkańców naszej gminy. Wzrost ilości rodzin korzystających z pomocy w latach 2002 i 2003 i późniejszy ponowny spadek nie odzwierciedla jednak rzeczywistych tendencji, gdyż w latach tych sporo dzieci było beneficjentami rządowego programu "posiłek dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum", który uprawniał do tej formy pomocy dzieci z rodzin o dochodach wyższych niż 100% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Prawidłową krzywą wzrostową obrazuje wzrost rodzin korzystających z zasiłków celowych przyznawanych w tych rodzinach, w których dochód nie przekracza w/w kryterium dochodowego oraz zasiłków celowych specjalnych, przyznawanych w sytuacjach, kiedy dochód rodziny przekracza wprowadzone kryterium dochodowe, ale szczególne okoliczności powodują brak środków na zaspokojenie niezbędnych potrzeb. W/w rodziny to rodziny, w których występuje ubóstwo, a posiadane własne zasoby materialne nie pozwalają na zabezpieczenie najbardziej podstawowych potrzeb. Zmiany na przestrzeni ostatnich lat w tym zakresie obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 2

L.p.	Wyszczególnienie	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005
1.	Liczba rodzin otrzymujących zasiłki celowe i celowe specjalne,	721	874	1016	1068	1088	1027
2.	Liczba osób w tych rodzinach	2234	2763	3172	3182	3130	2917
3.	% wzrostu rodzin do roku poprzedniego	18,78	21,22	16,25	5,12	1,87	-5,61

Natomiast porównując łącznie wzrost ilości rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych od roku 1999 do 2005, to wzrost ten wyniósł 42,44%. Świadczy to o wyraźnym ubożeniu rodzin, przy czym najwyższe wskaźniki wzrostu tego zjawiska przypadają na lata 2000 – 2002. Wskazuje to na związek z zamknięciem największego zakładu pracy na tym terenie, tj. KWK „Dębieńsko”. Likwidacja Kopalni spowodowała stopniowy upadek firm współpracujących z kopalnią, a tym samym odbiło się to na sytuacji finansowej pracowników tych firm i ich rodzin, co z kolei jako reakcja łańcuchowa miało wpływ na inne firmy. Wprowadzie w roku 2005 zaznaczył się spadek w/w wskaźnika, ale na obecnym etapie trudno ocenić, czy jest to incydent czy już trwała tendencja.

BEZROBOCIE

Największym problemem społecznym w gminie Czerwionka-Leszczyny od początku lat 90- tych ubiegłego wieku jest bezrobocie. Przedstawia to tabela nr 3

Tabela nr 3

L.p.	Rok	Bezrobotni na dzień 31 grudnia ogółem	W tym z prawem do zasiłku		Bezrobotne kobiety	
			liczba	procent	liczba	procent
1.	1993	1116	593	53,14	820	73,48
2.	1994	1157	675	58,34	901	77,87
3.	1995	1076	715	66,45	893	82,99
4.	1996	1038	522	50,29	887	85,45
5.	1997	666	152	22,82	570	85,58
6.	1998	886	168	18,97	615	69,41
7.	1999	1283	235	18,32	776	60,48

L.p.	Rok	Bezrobotni na dzień 31 grudnia ogółem	W tym z prawem do zasiłku		Bezrobotne kobiety	
			liczba	procent	liczba	procent
8.	2000	1779	186	10,45	1047	58,85
9.	2001	2100	297	14,14	1171	55,76
10.	2002	2211	173	7,82	1185	53,60
11.	2003	2384	151	6,33	1315	55,16
12.	2004	2113	139	6,58	1274	60,32
13.	2005	1931	176	9,12	1199	62,09

Tabela ta wykazuje, że w latach 1997 i 1998 znacznie spadła liczba bezrobotnych. Jest to jednakże iluzoryczne, gdyż spadek ten jest spowodowany nie faktycznym spadkiem bezrobocia, ale zmianami w przepisach prawnych. Porównując początek lat 90 -tych ubiegłego wieku i początek lat 2- tysięcznych, należy stwierdzić, że nastąpił wzrost o ponad 75%. Spadał natomiast udział kobiet w ogółu bezrobotnych, z czego można wywnioskować, że z biegiem lat coraz więcej mężczyzn, w tym jedynych żywicieli, pozostawało bez pracy. Wyraźnie również widać tendencję spadkową jeśli chodzi o uprawnienia do zasiłków dla bezrobotnych. Na taką tendencję składa się kilka przyczyn: od bardzo liberalnego przyznawania zasiłków na okres bezterminowy i w stosunkowo wysokich kwotach w początkowych latach bezrobocia, poprzez skracanie terminu ich pobierania i wysokości do sytuacji obecnej, tj. pół roku pobierania zasiłku w wysokościach ujednoczonych. Niski odsetek osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych (9,28% wg stanu na dzień 30 listopada 2005 r.) powoduje, że rodziny znajdują się w bardzo trudnej sytuacji finansowej i zgłaszają się po pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej. Pociuszającym jest fakt, że począwszy od grudnia 2003 r. bezrobocie systematycznie, choć nieznacznie, spada. Z biegiem lat, spośród osób ubiegających się o pomoc coraz więcej rodzin korzysta z pomocy społecznej głównie z powodu bezrobocia. Przedstawia to tabela nr 4.

Tabela nr 4

L.p.	Rok stan na 31 grudnia	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	W tym z problemem bezrobocia	Udział procentowy w ogółu świadczeniobiorców
1.	1999	906	393	43,38
2.	2000	1040	510	49,04
3.	2001	1153	681	59,07
4.	2002	1603	888	55,4
5.	2003	1508	896	59,42
6.	2004	1243	824	66,3
7.	2005	1128	727	64,45

Niepokojąca jest również struktura bezrobotnych. Analizując dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku z dnia 30 listopada 2005 r. okazuje się, że na 1961 bezrobotnych osób, 625 (31,87%) nie ukończyło 25 roku życia, a osób po 50- tym roku życia jest 210 (10,71 %). Ponadto aż 1207 osób (61,55 %) jest długotrwale bezrobotnych, a 635 osób (32,39 %) nie posiada kwalifikacji zawodowych. Spośród wszystkich bezrobotnych aż 759 (38,71%) szuka swojej pierwszej pracy. Wszystkie te liczby nie napawają optymizmem.

ALKOHOLIZM I INNE UZALEŻNIENIA

Z bezrobociem bardzo często wiąże się następny znaczący problem, tj alkoholizm, gdyż pogarszające się warunki ekonomiczne, związane z tym uczucie bezradności i wykluczenia, przyczyniają się do wzrostu spożycia napojów alkoholowych. Z badań przeprowadzonych na przełomie września i października 2004 r. dla opracowania Diagnostyki Problemów Alkoholowych i Innych Zagrożeń Społecznych dla Miasta i Gminy Czerwionka-Leszczyny wynika, że szacunkowo :

800-1200 osób jest uzależnionych od alkoholu

1600-2000 osób dorosłych żyje w rodzinach alkoholowych

1600-2000 dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholików

2000-2800 osób pije szkodliwie, ale jeszcze nie jest uzależnionych

2100-2700 osób jest ofiarami przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Skala problemów alkoholowych jest więc duża, a nadużywanie alkoholu powoduje rozległe skutki: zdrowotne- stopniowe wyniszczanie organizmu, ekonomiczne – środki przeznaczane na alkohol zubożają budżet rodziny, społeczne – wiąże się z rozkładem rodziny, przemocą w rodzinie i przestępczością.

Natomiast w trakcie tych samych badań ustalono, że problem narkomanii wśród miejscowej młodzieży jest, jak na razie, marginalny, dużo mniejszy niż w dużych ośrodkach miejskich. Nie należy go jednak lekceważyć, gdyż co czwarty ankietywany uczeń III klasy gimnazjum i II klasy szkół ponadgimnazjalnych miał kontakt ze środkami odurzającymi. W ostatnim roku do Ośrodka Pomocy Społecznej zaczęły się zgłaszać pierwsze osoby z informacją, że w rodzinie jest problem uzależnienia od narkotyków, co we wcześniejszych latach raczej nie miało miejsca.

W gminie Czerwionka-Leszczyny powołana została Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej głównych zadań należy:

- inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- prowadzenie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu,
- prowadzenie postępowania w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu,
- rozpatrywanie zawiadomień osób i instytucji o przypadkach uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej,
- dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy na podstawie upoważnienia wydanego przez Burmistrza,
- współdziałanie z organami gminy, instytucjami, zakładami pracy, osobami fizycznymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami społecznymi w zakresie promocji trzeźwego stylu życia i wartości abstynencji oraz rozwiązywania problemów alkoholowych

W maju 2001 r. uruchomiono Punkt Konsultacyjny w dzielnicy Leszczyny, a w październiku 2004r.- Punkt Konsultacyjny w dzielnicy Czerwionka. Główne zadania Punktu Konsultacyjnego to:

- informowanie osób stykających się z problemem o możliwościach i formach pomocy,
- dostarczanie informacji o możliwości podejmowania profesjonalnej terapii,
- diagnozowanie osób z problemem alkoholowym,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu oraz osobom współuzależnionym,
- porady o możliwościach interwencji w przypadku przemocy domowej, udzielenie wsparcia oraz pomoc przy uruchomieniu interwencji,
- udzielanie informacji na temat kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy i innych instytucji, które mogą zaangażować się w profesjonalną pomoc dla klientów punktu,
- motywowanie do leczenia.

Niestety, na terenie gminy brakuje placówki leczenia odwykowego, która jest następnym ogniwem w wychodzeniu z uzależnienia. Nawet najlepiej działający Punkt Konsultacyjny nie zastąpi poradni odwykowej, gdyż nie ma uprawnień do prowadzenia terapii odwykowej. Obecnie uzależnieni mieszkańcy naszej gminy kierowani są do Ośrodka Pomocy Psychologicznej, Psychoedukacji oraz Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Rybniku-Paruszowcu oraz do Wojewódzkiego Ośrodka Lecznictwa Odwykowego w Gorzycach. Jednakże z powodu znacznego wzrostu ilości osób kierowanych do Ośrodka w Rybniku-Paruszowcu dotarła już do gminy informacja, że dotychczasowe możliwości tego Ośrodka zostały wyczerpane i potrzebne są dodatkowe środki na zatrudnienie większej ilości terapeutów uzależnień, celem zwiększenia liczby grup terapeutycznych oraz możliwości terapii indywidualnych.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Niepełnosprawność to jedno z poważniejszych zjawisk i problemów, jakie występują we współczesnym świecie. Osoby niepełnosprawne to osoby, które posiadają stopień niepełnosprawności orzeczony przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi i psychicznymi. Do tych ostatnich zaliczyć należy osoby stare, których dysfunkcje powstały bądź się pogłębiają z powodu procesów starzenia się. W Gminie brak jest ewidencji osób niepełnosprawnych, stąd trudno jest ustalić ich dokładną liczbę. Szacuje się, że 14% polskiego społeczeństwa dotkniętych jest niepełnosprawnością. Należy przypuszczać, że populacja gminy Czerwionka-Leszczyny nie odbiega znacząco od tego wskaźnika. Zjawisko to, według Głównego Urzędu Statystycznego będzie się nadal pogłębiać. Na tendencje takie wpływają między innymi:

- ubożenie społeczeństwa, a co za tym idzie wzrost chorób i niepełnosprawności z nimi związanych (np. gruźlica),
- brak bezpieczeństwa socjalnego, stabilnej sytuacji materialnej osób i rodzin, co powoduje wzrost lęków, stresów, depresji, które pogłębiając się prowadzą do zaburzeń psychicznych,
- starzenie się społeczeństwa.

Proces starzenia się społeczeństwa w gminie Czerwionka-Leszczyny potwierdzają wyrwykowe dane z ostatniego okresu czasu. Przedstawia to poniższa tabela.

Tabela nr 5

L.p.	Data	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba mieszkańców powyżej 65 lat	% udziału
1.	31.12.2002r.	41.441	4404	10,63
2.	30.04.2004r.	41.334	4853	11,74
3.	31.03.2005r.	41.295	4.977	12,06

Wzrost ilości osób niepełnosprawnych stawia przed nami coraz większe wyzwania, gdyż należy stworzyć takie warunki, ażeby osoby te były zintegrowane z resztą społeczeństwa i mogły w nim, pomimo swoich ograniczeń, funkcjonować.

KRYZYS RODZINY - PRZEMOC W RODZINIE

Najbliższym środowiskiem, w którym każdy z nas funkcjonuje, jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia zaspokojenie podstawowych potrzeb jej członków. W rodzinie wychowują się dzieci i od tego, jak są wychowywane zależy kształt przyszłych pokoleń. Aby rodzina mogła prawidłowo funkcjonować musi mieć zapewnione odpowiednie warunki, tzn. musi mieć mieszkanie, środki finansowe na zakup żywności, odzieży, a także dostęp do lecznictwa, szkolnictwa i innych zdobyczy cywilizacji. Zachwianie któregoś z tych elementów prowadzi do dysfunkcji. Niestety, nie są to rzadkie sytuacje. Sytuacja ekonomiczna w kraju, regionie, w gminie, wysokie bezrobocie, zachwiałe bezpieczeństwem socjalnym rodziny. W niejednej rodzinie została zaburzona realizacja zadań i planów życiowych. Brak pracy powoduje nie tylko zubożenie, ale również prowadzi do takich patologii, jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków do życia nielegalnymi sposobami, przemoc, w tym względem współmałżonka i dzieci. Pojawia się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadząca w skrajnych przypadkach do izolowania dzieci od rodziny, poprzez umieszczanie ich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych. Brak jest środków na edukację dzieci, co z kolei obniża ich możliwości w dorosłym życiu, utrudnia znalezienie pracy, a więc ubóstwo utrwała się i powiela w następnym pokoleniu.

O tym, że źle się dzieje w rodzinie, świadczą następujące sytuacje:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- przemoc w rodzinie – Niebieska Karta,
- kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Liczbowo przedstawiają to poniższe tabele

**Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych
w rodzinach korzystających z pomocy społecznej**

Tabela nr 6

L.p.	Rok-stan na dzień 31 grudnia	Ilość rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Ilość osób w tych rodzinach
1.	2000	48	216
2.	2001	50	218
3.	2002	56	251
4.	2003	52	237
5.	2004	108	425
6.	2005	119	454

**Przemoc w rodzinie – procedura Niebieskiej Karty
(dane policyjne)**

Tabela nr 7

L.p.	rok	Ilość sporządzonych Niebieskich Kart	Ilość wszczętych postępowań - NK	Ilość umorzonych postępowań - NK
1.	2001	55	1	1
2.	2002	74	14	7
3.	2003	84	12	3
4.	2004	89	18	9
5.	2005	146	31	14

**Ilość dzieci przebywających w rodzinach zastępczych
(powiat rybnicki)**

Tabela nr 8

L.p.	rok	Ilość rodzin zastępczych			Ilość dzieci skierowanych do rodzin zastępczych		
		ogółem	spokrewnione	Niespokrewnione	Ogółem	spokrewnionych	niespokrewnionych
1.	2000	55	38	17	79	48	31
2.	2001	61	50	11	113	74	39
3.	2002	67	51	16	91	58	33
4.	2003	54	41	13	93	59	34
5.	2004	52	37	15	105	70	35
6.	2005	73	55	18	128	82	46

Większość dzieci ujętych w tabeli nr 8 to dzieci z gminy Czerwionka-Leszczyń.

Proporcje udziału dzieci z Czerwionki-Leszczyń w ogólnej liczbie dzieci z powiatu rybnickiego umieszczonych w rodzinach zastępczych przybliżają dane z 2005 r.: w gminie były 52 rodziny zastępcze (71,24% całości w powiecie rybnickim), w których umieszczono 94 dzieci (73,44% całości w powiecie rybnickim).

Ponadto zaznaczyć należy, że znacznie mniej, bo po kilkoro dzieci w każdym roku przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Przedstawione powyżej dane świadczą o tym, że w wielu rodzinach doszło do dysfunkcji i bez pomocy z zewnątrz nie będą mogły prawidłowo wypełniać swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

BEZDOMNOŚĆ

Znakiem naszych czasów jest również problem bezdomności. Skupiskami osób bezdomnych są duże aglomeracje miejskie i tam występują największe problemy z tym związane. W gminie Czerwionka-Leszczyń daleko do problemów Katowic, Rudy Śląskiej czy Zabrze. Niemniej istnieje już grupa osób, i to zarówno mężczyzn jak i kobiet, którzy z różnych powodów: rodzinnych, losowych, własnych zaniedbań, utracili „własny kąt”. Często z bezdomnością wiąże się bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie. Na terenie gminy funkcjonuje Schronisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta przeznaczone dla bezdomnych mężczyzn. Z jednej strony daje ono na podstawie porozumienia podpisanego z Gminą schronienie naszym bezdomnym mieszkańcom, z drugiej jednak strony – z powodu braku schronisk w innych gminach- skupia na terenie gminy również bezdomnych mężczyzn z innych gmin z wszystkimi ich problemami.

Z roku na rok zwiększa się również liczba kobiet i kobiet z dziećmi, które wymagają schronienia. Wprawdzie na terenie gminy nie ma schroniska dla tej kategorii osób, ale problem jest częściowo rozwiązywany poprzez skierowanie do Spółki „Nocleg”. Kobiety z dziećmi, ofiary przemocy domowej są również kierowane do Ośrodka Interwencji Kryzysowej, prowadzonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku, a umiejscowionego przy Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w dzielnicy Czerwionka.

L.p.	Rok	Liczba mężczyzn, którym zapewniono schronienie	Liczba kobiet i kobiet z dziećmi, którym zapewniono schronienie
1.	2001		4
2.	2002	14	7
3.	2003	15	4
4.	2004	9	11
5.	2005	15	5

Powyższe dane nie odzwierciedlają całości zjawiska. Z obserwacji pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że wiele osób, zwłaszcza mężczyzn, faktycznie bez własnego lokum, pomieszkuje u znajomych, przemieszczając się co pewien czas.

ZASOBY UMOŻLIWIĄJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasoby gminne oraz inne zasoby zlokalizowane na terenie gminy Czerwionka-Leszczyny

- Ośrodek Pomocy Społecznej** – realizuje zadania własne gminy i zlecone zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r., zatrudnia pracowników socjalnych prowadzących pracę socjalną.
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego – Świetlica Środowiskowa** – wchodzi w skład Ośrodka Pomocy Społecznej – wspiera rozwój dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
- Punkt Wydawania Posiłków** w dzielnicy Leszczyny – wchodzi w skład Ośrodka Pomocy Społecznej – zapewnia gorący posiłek osobom nie mogącym go sobie zapewnić własnym staraniem z dzielnicy Leszczyny.
- Jadłodajnia Św. Franciszka** w dzielnicy Czerwionka – prowadzona przez Parafię Rzymsko-Katolicką p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa – zapewnia gorący posiłek również osobom skierowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Schronisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta** – prowadzone przez Towarzystwo Św. Brata Alberta – Koło Rybnickie – zapewnia schronienie i posiłki dla bezdomnych mężczyzn.
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnym** – organizuje wsparcie dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w gminie oraz ich rodzinom.
- Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza (typ socjalizacyjno – interwencyjny)** – prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Rybniku
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej** – ulokowany przy w/w placówce, jest placówką powiatową i udziela pomocy (schronienie, poradnictwo) kobietom i kobietom z dziećmi całego powiatu rybnickiego.
- Spółka Cywilna „SALUS”** – realizuje usługi opiekuńcze zlecone przez Ośrodek Pomocy Społecznej, jak również usługi zlecone przez lekarzy i finansowane z Narodowego Funduszu Zdrowia.
- Spółka Cywilna „Nocleg”** – zapewnia schronienie bezdomnym kobietom, skierowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Dom Pogodnej Starości w Bełku** prowadzony przez Siostry Służebniczki - zapewnia całodobową opiekę osobom nie mającym zapewnionej pomocy rodziny.
- Warsztat Terapii Zajęciowej** w dzielnicy Czerwionka – prowadzony przez Regionalną Fundację Pomocy Niewidomym z siedzibą w Chorzowie.
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna**- prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Rybniku.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- Punkt Konsultacyjny**
- Klub Pomocy Koleżeńskiej „Praca”**- wspiera osoby bezrobotne.
- Fundusz Lokalny „Ramża”** – między innymi przyznaje stypendia dla zdolnych dzieci z niezamożnych rodzin.
- Biuro Świadczeń Rodzinnych** – w strukturze Urzędu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny – wspomaga rodziny poprzez wypłatę świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych.

Ponadto przy rozwiązywaniu problemów społecznych w naszej gminie pomocna jest współpraca:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku
- Policją
- Powiatowym Biurem Pracy w Rybniku
- Parafiami
- szkołami i innymi instytucjami choć w części zajmującymi się problemami społecznymi.

GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Przedstawiona diagnoza jest podstawą do określenia kierunków działań mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych w gminie Czerwionka-Leszczyń. Wyodrębniono następujące obszary strategiczne:

- 1) przeciwdziałanie i zapobieganie skutkom bezrobocia.,
- 2) alkoholizm i inne uzależnienia,
- 3) niepełnosprawność, w tym problemy ludzi starych,
- 4) kryzys rodziny, w tym przemoc w rodzinie,
- 5) bezdomność.

OBSZAR I - PRZECIWDZIAŁANIE I ZAPOBIEGANIE SKUTKOM BEZROBOCIA

Cel: ograniczenie skali bezrobocia oraz negatywnych jego skutków, integracja osób długotrwale bezrobotnych

Działania zmierzające do osiągnięcia tego celu:

- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rybniku oraz innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pośrednictwem pracy oraz działającymi na rzecz aktywizacji zawodowej,
- pomoc dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy możliwa do realizacji w ramach obowiązujących przepisów prawnych, w tym ulgi podatkowe,
- inicjowanie tworzenia nowych miejsc pracy,
- opracowywanie i realizacja programów zmierzających do aktywizacji bezrobotnych,
- współdziałanie w realizacji programów aktywizujących bezrobotnych prowadzonych przez inne instytucje, np. Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku, instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe,
- inicjowanie działań na rzecz dostosowywania kierunków kształcenia i doskonalenia do potrzeb rynku pracy,
- organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych oraz prac społecznie użytecznych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych, między innymi poprzez angażowanie tej kategorii osób do programów pomocowych w pierwszej kolejności,
- inicjowanie i wspieranie grup samopomocowych ,
- udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej osobom bezrobotnym i ich rodzinom,
- rozwijanie pracy socjalnej skierowanej na pomoc bezrobotnym,
- rozwijanie poradnictwa dla bezrobotnych, między innymi polegającego na pomocy w nabyciu umiejętności poruszania się na współczesnym rynku pracy, udostępnienie informacji o ofertach pracy, itp.,
- Inicjowanie i wspieranie Klubu Integracji Społecznej,
- rozwijanie ilościowe i jakościowe, w zależności od potrzeb, kadry zajmującej się pomocą osobom bezrobotnym i ich rodzinom,
- inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.

OBSZAR II - ALKOHOLIZM I INNE UZALEŻNIENIA

Cel: Ograniczenie problemu uzależnień oraz jego skutków.

Działania zmierzające do osiągnięcia celu:

- szeroko rozumiana profilaktyka, w tym działania edukacyjne w placówkach oświatowych,
- inicjowanie tworzenia placówki leczenia odwykowego na terenie gminy Czerwionka-Leszczyń
- rozwijanie i doskonalenie form pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Punktu Konsultacyjnego,
- współpraca z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień w Rybniku- Paruszowcu, celem umożliwienia objęcia uzależnionych mieszkańców gminy terapią odwykową,
- współpraca pracowników socjalnych z Gminną Komisją Rozwiązywania problemów Alkoholowych

- oraz Punktem Konsultacyjnym,
- organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz wspieranie tworzenia takich grup przez organizacje pozarządowe, Kościół, itp.,
- organizowanie pomocy psychologicznej, prawnej i innej dla rodzin z problemem alkoholowym,
- propagowanie zdrowego stylu życia – bez uzależnień – oraz organizowanie i wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu,
- pomoc w integracji osobom po odbytych leczeniu odwykowym,
- rozwijanie kadry ilościowe i jakościowe, w zależności od potrzeb, zajmującej się pomocą uzależnionym,
- opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który uszczegółowi działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii,
- inne działania wynikające z pojawiających się potrzeb.

Uzupełnieniem oraz rozwinięciem tego obszaru strategii jest uchwalany corocznie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

OBSZAR III - NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ , W TYM NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ Z POWODU STAROŚCI

Cel: wyrównanie szans osób niepełnosprawnych oraz umożliwienie ich funkcjonowania w środowisku.

Kierunki działania zmierzające do osiągnięcia celu:

- edukacja społeczeństwa uczulająca na potrzeby osób niepełnosprawnych, w tym starych,
- inicjowanie tworzenia oraz wspieranie grup samopomocowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- rozwijanie różnych form wspierania osób niepełnosprawnych w środowisku, w tym realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- inicjowanie , tworzenie oraz wspieranie ośrodków sparcia, w tym świetlic integracyjnych i dla ludzi starych, mieszkań chronionych, domu dziennego pobytu, itp.,
- zapewnienie mieszkańcom, którzy mimo wsparcia nie mogą funkcjonować w dotychczasowym środowisku, miejsca w domu pomocy społecznej odpowiedniego typu,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- likwidacja barier architektonicznych,
- aktywizacja rodziny i środowiska lokalnego na rzecz osób niepełnosprawnych,
- rozwijanie ilościowe i jakościowe, w zależności od potrzeb, kadry zajmującej się pomocą niepełnosprawnym,
- działania zmierzające do promowania zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- inne działania wynikające z potrzeb.

KRYZYS RODZINY – PRZEMOC W RODZINIE

Cel: wzmocnienie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych oraz ograniczenie przemocy .

Działania zmierzające do osiągnięcia celu:

- diagnoza potrzeb poszczególnych rodzin,
- udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej w zależności od potrzeb, w szczególności finansowanie posiłków dla dzieci,
- współpraca pracowników socjalnych z pedagogami szkolnymi, wychowawcami w szkołach i przedszkolach, kuratorami, sądem i policją,
- dążenie do zorganizowania placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego w miarę możliwości w każdej dzielnicy i sołectwie, w pierwszej kolejności w dzielnicy Czerwionka,
- organizowanie grup wsparcia dla rodziców przy placówkach wsparcia dziennego,
- praca socjalna z indywidualnym przypadkiem mająca na celu usamodzielnienie się rodzin,
- inicjowanie oraz wspieranie grup samopomocowych mających na celu pomoc rodzinom,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku mająca na celu zapewnienie opieki dzieciom z rodzin niewywiązujących się ze swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- wzmacnianie rodzin w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, itp.,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku oraz policją w przypadkach ,
- przemocy w rodzinie i konieczności interwencji kryzysowej,
- pomoc ofiarom przemocy w rodzinie: pomoc materialna, psychologiczna, zapewnienie schronienia oraz praca socjalna,

- utworzenie zespołu interdyscyplinarnego przy Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Wsparcia Dziennego – Świetlicy Środowiskowej w dzielnicy Leszczyny, mającego na celu zespolenie sił różnych specjalistów i instytucji na rzecz dysfunkcyjnej rodziny,
- opracowanie i realizacja programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie, mającego na celu stworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy,
- rozwijanie ilościowe i jakościowe, w zależności od potrzeb, kadry zajmującej się pomocą rodzinie,
- inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.

BEZDOMNOŚĆ

Cel: ograniczenie problemu bezdomności

Działania zmierzające do osiągnięcia celu:

- inicjowanie, tworzenie oraz wspieranie ośrodków wsparcia dla bezdomnych, tj. schronisk, noclegowni, itp.,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz bezdomnych,
- opracowanie i realizacja gminnego programu wychodzenia z bezdomności,
- praca socjalna z indywidualnym przypadkiem mająca na celu usamodzielnienie osoby bezdomnej,
- rozwijanie ilościowe i jakościowe, w zależności od potrzeb, kadry zajmującej się pomocą bezdomnym,
- inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.

Wyodrębnione obszary strategii rozwiązywania problemów społecznych są ustalone zgodnie z wiodącymi problemami w gminie Czerwionka-Leszczyny występującymi w czasie opracowywania tej strategii. Ponieważ okres, na jaki opracowano strategię jest dosyć długi (2006 – 2015), w międzyczasie mogą się pojawić nowe problemy, lub problemy obecnie mające niewielką wagę mogą nabrać znaczącej wagi. Rozwiązywanie tych problemów, mimo braku oddzielnego potraktowania w niniejszej strategii, nie będzie sprzeczne z w/w strategią, gdyż celem tej strategii jest możliwe jak napełniejsze rozwiązanie problemów społecznych w gminie Czerwionka - Leszczyny, a bieżąca sytuacja będzie wskazywać, które działania aktualnie realizować, którym dać pierwszeństwo, a które wprowadzić dodatkowo. **Cel wiodący niniejszej strategii można bowiem ująć następująco: w miarę pełne rozwiązanie wszystkich problemów społecznych pojawiających się w gminie Czerwionka-Leszczyny.**